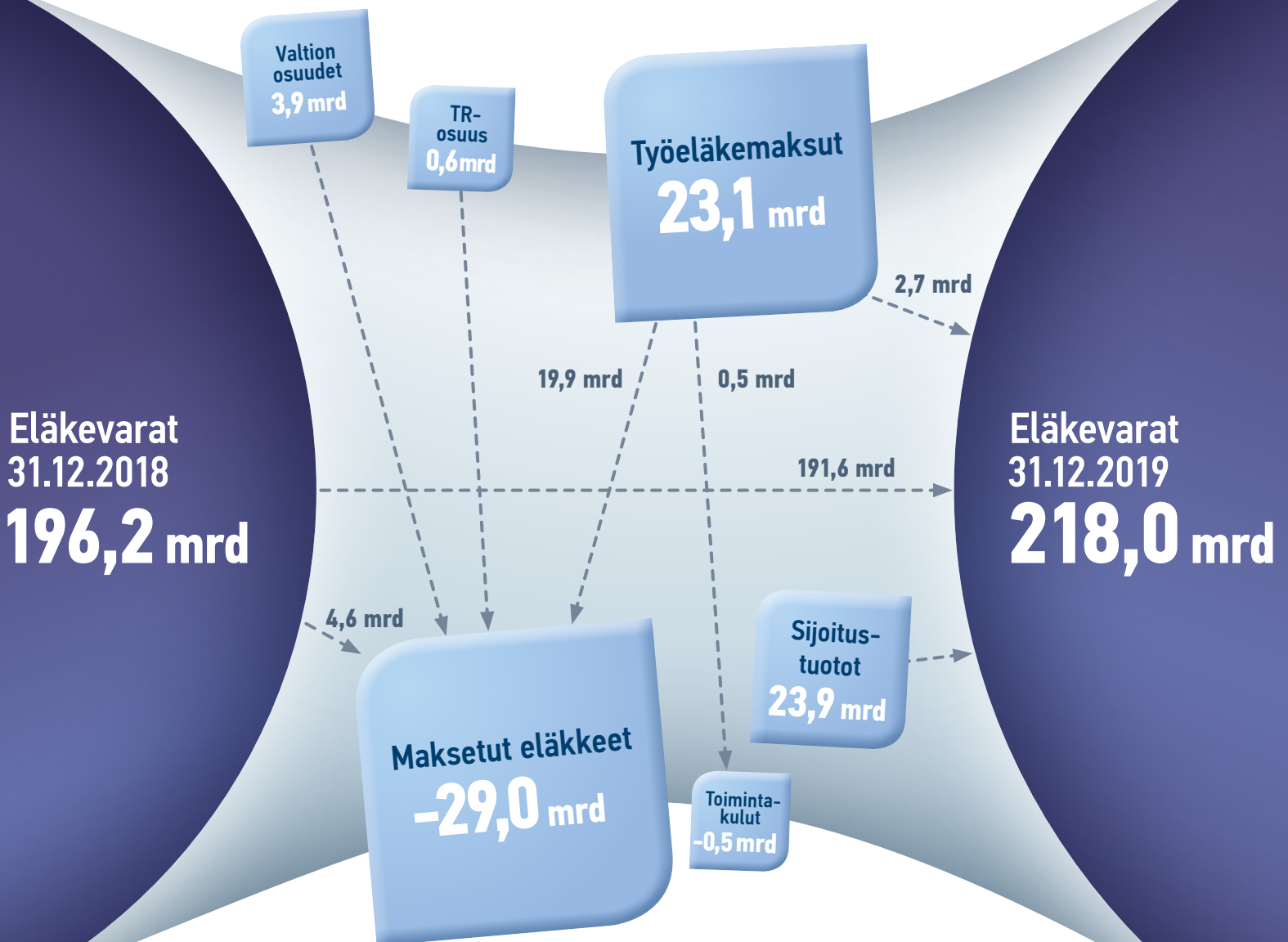

Työeläkelaitosten tilinpäätöstiedot 2019

Työeläkerahavirrat

Ennen koronalaskua erinomainen sijoitusvuosi

Sijoitusvarat tukevoituivat

216 MILJARDIIN

Työeläkevakuuttajien sijoitusvarat olivat viime vuoden lopussa noin 216 miljardia euroa. Eläkejärjestelmän hyvä vakavaraisuus auttaa myös heikompien sijoitusvuosien yli.

TEKSTI KIMMO KOIVURINNE

Viime vuosi tarjosi työeläkejärjestelmälle päättäneen vuosikymmenen parhaan tuoton. Edeltävä heikompi sijoitusvuosi oli pedannut alkuvuoteen hyvän paikan osakkeiden arvostuksen palautumiselle.

Osakekurssien nousu sai alkuvuonna tukea erityisesti Yhdysvaltojen keskuspankin ilmoituksesta tehdä kärsivällistä ja markkinoita tukevaa korkopolitiikkaa. Alkuvuoden aikana kehittyneiden markkinoiden osakkeet tuottivat kiitettävästi, vaikka osakemarkkina asettuikin alkukesästä hetkeksi riskiä hylkivään asentoon.

Kesän jälkeen huomio markkinoilla siirtyi talouden tunnuslukuihin, joiden mukaan kasvu oli hidastumassa. Kes-

kuspankkien suotuisa rahapolitiikka tuki kuitenkin markkinoita, jotka pysyivät suhteellisen vakaina laihemmista tulevaisuuden ennusteista huolimatta. Talouden odotusten mukana laskeva korkotaso sai kuitenkin korkosijoitukset tuottamaan erinomaisesti.

Yleinen markkinatunnelma pysyi vakana loppuvuoden ja kun Yhdysvallat ja Kiina pääsivät eräänlaiseen välirauhaan kauppasodassa, viimeisteli se jo siihenkin asti erinomaisen sijoitusvuoden.

Kansainväliset pääosakeindeksit päätivät viime vuoden reilusti yli kahdenkymmenen prosentin tuottoihin, samalla kun myös korkosijoituksista saatiin erinomaisia tuottoja. Näin työeläkesijoitusten nimelliseksi keskituotoksi viime vuonna tu-

li kokonaiset 12,5 prosenttia ja rahastoidut varat kasvoivat 216 miljardiin euroon.

TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN sijoitusvaroista oli vuoden lopussa sijoitettuna noteeratuihin osakkeisiin ja osaketyypisiin sijoituksiin 46,7 prosenttia, korko- ja rahamarkkinasijoituksiin 33,9 prosenttia ja vaihtoehtoisin sijoituksiin eli pääasiassa hedge-rahastoihin 8,9 prosenttia.

Sijoitusjakauman muutoksista vuoden aikana huomattavin oli osakesijoitusten viiden prosenttiyksikön kasvu. Kasvu selittää osakkeiden hyvää kurssikehitystä, mikä nosti niiden suhteellista osuutta sijoituksissa muiden omaisuuslajien osuiksi vastaavasti supistuu.

Työeläkelaitosten avainlukuja vuodelta 2019

	Yhtiöt (TyEL, YEL)	Säätiöt (TyEL)	Kassat (TyEL, YEL)	MEK (MEL)	MELA (MYEL)	Keva valtio/VER (JuEL)	Keva jäsenyhteisöt (JuEL)	Muut ⁷⁾	Yhteensä
Vakuutetut (lkm)	1 796 636	19 570	16 725	7 405	58 452	137 000	556 000	25 482	2 617 270
Eläkkeensaajat (lkm) ¹⁾	1 081 692	20 565	17 597	8 159	108 608	246 874	413 084	26 116	1 922 695
Palkkasumma/työtulo (milj. €)	64 039,3	1 091,0	691,1	272,4	1 226,8	6 012,6	18 126,0	845,6	92 304,7
Tulot (milj. €)									
Vakuutusmaksutulo ²⁾	15 605,0	256,9	159,4	54,5	172,9	1 497,5	5 255,6	289,5	23 291,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	13 864,3	435,5	224,0	117,5	32,6	2 524,6	6 335,2	335,4	23 869,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo (%)	12,1	12,9	11,8	10,7	10,8	13,8	12,8	9,2	12,5
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	6 246,9	199,8	159,7	98,2	6,0	579,1	6 335,2	172,5	13 797,3
Kulut (milj. €)									
Maksetut eläkkeet ^{3) 4)}	16 205,6	304,1	196,7	133,2	841,2	4 734,8	5 483,3	351,2	28 250,1
Kokonaisliikekulut ⁵⁾	380,0	6,5	6,0	3,8	27,0	17,3	57,0	4,6	502,2
Varat									
Eläkevarat ⁶⁾	130 506,3	3 766,3	2 158,5	1 211,7	130,9	20 588,1	56 544,0	3 092,6	217 998,4
Sijoitukset käyvin arvo, milj. €	128 289,1	3 760,0	2 113,6	1 204,4	310,9	20 588,1	56 166,0	3 891,6	216 323,7
Sijoitusjakauma (perusjakauma käyvin arvo, %)									
Korkosijoitukset	30,8	40,1	31,1	4,9	43,4	38,6	37,8	35,7	33,9
Osakesijoitukset	46,7	43,2	42,5	51,9	39,2	51,1	48,8	53,1	46,7
Kiinteistösijoitukset	11,3	12,8	23,6	29,0	16,1	5,2	6,3	6,0	10,5
Muut sijoitukset	11,2	3,9	2,8	14,2	1,4	5,1	7,0	5,2	8,9
Vakavaraisuus									
Vakavaraisuuspääoma yhteensä	28 340,4	1 078,7	596,2	523,1	-	-	-	-	30 538,4
Vakavaraisuusraja €	16 897,5	459,6	255,8	172,9	-	-	-	-	17 785,8
Vakavaraisuuspääoma / vakavaraisuusraja	1,7	2,3	2,3	3,0	-	-	-	-	1,7
Vakavaraisuusaste -%	127,7	140,1	138,2	176,1	-	-	-	-	128,5

1) Eläkkeensaaja voi saada eläkettä useammasta eläkelaitoksesta.

2) Maksutuloon ei sisälly valtion budjetista kustannettavaa osuutta. YEL:n osalta 287,7 milj. €, MEL:n 59,0 milj. €, MYEL:n 675,5 milj. € ja JuEL valtion 2 840,9 milj. €.

3) Sisältää TR-osuuden muiden kuin Kevan (jäsenyhteisöt, valtio ja KER) osalta, joilla maksutulossa.

4) Sisältää YEL:n valtion osuuden.

5) Ei sisällä sijoitustoiminnan kuluja.

6) YEL-varoissa on mukana vakuutusmaksuvastuu, MYEL-varat ovat vastuuvulkaa, Kevan jäsenyhteisöjen varoina käytetään eläkevastuurahastoa, VER- ja KER-varat ovat sijoitusomaisuutta.

7) Muut sisältävät Kirkon eläkerahaston, Kelan toimihenkilöiden eläkejärjestelmän ja Suomen Pankin eläkerahaston.

SIJOITUSVAROISTA vajaa neljännes (23,4 prosenttia) kohdistui vuoden lopussa Suomeen, kun muulle euroalueelle oli sijoitettuna vajaa viidennes (17,6 prosenttia). Suurin osa eläkejärjestelmän sijoitusvaroista, kaikkiaan 59,0 prosenttia, oli sijoitettuna muualle maailmaan.

Sijoitusvarojen absoluuttisen määrän kasvaessa maantieteellisen hajautuksen suunta on ollut muualle maailmaan. Kotimaan sijoitusosuudet ovat vastaavasti vähentyneet.

Maantieteellisesti hyvin hajautettu allokatio toteuttaa samalla eläkesijoittamisen peruseriaatteita: varat sijoitetaan tuottavasti ja turvaavasti.

SIJOITUSTUOTTO vuodelta 2019 oli nimellisesti 12,5 prosenttia ja vuotuisen inflaation suhteen korjattu reaalityttö oli 11,5 prosenttia.

Kuitenkin on syytä muistaa, että eläkejärjestelmän kestävyys kannalta yh-

den vuoden tuotolla on varsin rajallinen merkitys. Pidemmällä 23 vuoden aikavälillä nimellistuotto on ollut keskimäärin 5,9 prosenttia vuodessa ja reaalityttö keskimäärin 4,2 prosenttia vuodessa.

Lyhyemmällä tarkasteluvälillä vastaavat tuotot ovat olleet viimeisen viiden vuoden jaksolla nimellisesti 5,6 ja reaalisesti 4,9 sekä kymmenen vuoden jaksolla nimellisesti 6,1 ja reaalisesti 4,7 prosenttia.

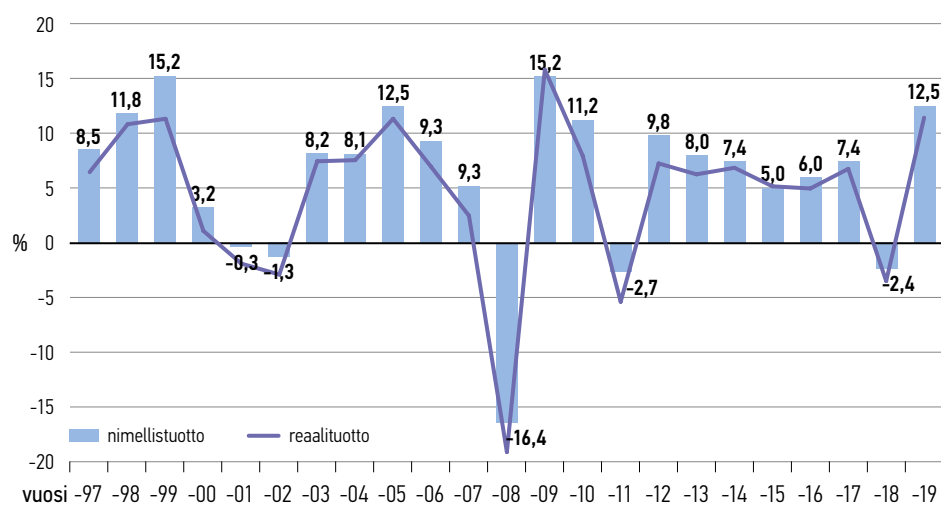
Vertailu havainnollistaa hyvin tarkastelujakson valinnan vaikutusta keskituottoon. Kymmenen vuoden jaksosta puuttuu finanssikriisi, mikä nostaa vuosien 2010–2019 keskituoton muita tarkastelujaksoja paremmaksi. Eläkejärjestelmän kestävyydelle merkitsevin on silti pitkän tähtäimen reaalityttö.

Eläketurvakeskuksen pitkän aikavälin laskelmissa käytetään kahden ja puolen (2,5) prosentin tuotto-oletusta vuoteen 2028 asti. Sen jälkeen reaalityttö-oletus on kolme ja puoli (3,5) prosenttia vuodessa.

Eläkevakuuttajiemme keskituotot ovat toistaiseksi olleet selkeästi yli laskelmissa käytettyjen oletustuottojen. Hyvä keskituotto pidemmällä aikavälillä luo puskuria, jonka ansiosta eläkejärjestelmämme kestää heikkojakin sijoitusvuosia. ■

Työeläkesijoitusten vuosituotot 1997–2019 prosentteina sitoutuneesta pääomasta

(Lähde: TELA)

Sanasto

OSITTAIN RAHASTOIVA eläkejärjestelmä tarkoittaa, että eläkkeet rahoitetaan käyttämällä niihin sekä työeläkemaksuja että aiemmin kerättyjä rahastoja.

VAKAVARAIUUS kertoo, kuinka paljon työntekijän eläkelain mukaisen vakuuttajan eläkevarat ylittävät vastuuvulan. Vastuuvulka on arvio vakuuttajan vastuulla olevista tulevaisuudessa aiheutuvista eläkekustannuksista siltä osin, kuin ne on rahastoitettu.

REAALITUOTTO on työeläkevaroilta saatua kuluttajahintojen kehityksen ylittävää vuotuinen tuotto prosentti.

Eläkevarat vai sijoitusvarat?

- Eläkejärjestelmän varoista puhuttaessa viitataan vaihtelevasti sekä eläkevaroihin että työeläkejärjestelmän sijoitusvaroihin.
- Näiden välinen ero johtuu eläkevaroihin sisältyvistä taseeseen kirjatuista muista saamisista ja veloista sekä ai-neellisista hyödykkeistä, joita ei las-keta mukaan sijoitusvaroihin.

Asiakashyvitykset haluttuja

KUSTANNUSTEHOKKUUS KIRITTÄÄ ELÄKEALAA

Kysyimme työeläkevakuuttajilta, miten tehokkuus näkyy kokonaisliikekuluissa. Toimeenpanon tehokkuuden paranemisesta hyötyvät työnantaja-asiakkaat suoraan työeläkemaksuhyvityksinä. Yleisesti ottaen kustannustehokkuus lisää kilpailua ja kirittää tarkempaan taloudenpitoon.

TEKSTI ANNE IIVONEN | KUVAT TYÖELÄKELAITOKSET

Kysyimme kaikilta neljältä työeläkevakuutusyhtiöiltä ja julkisen sektorin Kevalta, miten tehokkuus näkyy niiden kokonaisliikekuluissa. Seuraavissa vastauksissa ilmenee, mitä tehokkuuden paranemisesta koituu yleisesti eläkejärjestelmälle ja miten työeläkevakuutuksen ottaneille työnantajayrityksille hyöty sataa asiakashyvityksinä.

Edellisellä aukeamalla taulukossa sivulla 16 on esitetty työeläkevakuutusyhtiöiden kokonaisliikekulut ja niiden jakauma. Kevan tehokkuutta kuvaava kokonaisliikekulujen osuus on kerrottu sivun 15 työeläkelaitosten avainlukutaulukossa.

Lähempiä tietoja saa tutustumalla verkossa Telan kokoamiin tilinpäätöstietoihin ja Eläketurvakeskuksen tilastotietokantaan.

Ilmarinen

Matias Klemelä
Talous- ja riskienhallintajohtaja, Ilmarinen

Ilmarisen Matias Klemelä: Kustannustehokkuus alentaa työeläkemaksuja

ILMARISEN talous- ja riskienhallintajohtaja **Matias Klemelä** sanoo heti alkuun, että Ilmarisen ja Eteran fuusion hyödyt näkyvät kokonaisliikekulujen alenemisena. Ennen fuusiota vuonna 2017 kahden yhtiön kulut olivat yhteensä 200 miljoonan euron luokkaa. Fuusion jälkeen kustannustaso on alentunut 25 miljoonalla eurolla ja kustannustason odotetaan laskevan tänä vuonna edelleen.

Kokonaisliikekulujen sijaan Klemelän mukaan paremmin toiminnan tehokkuutta kuvastavat hoitokulut. Viime tilikaudella ne olivat Ilmarisella 130 miljoonaa euroa.

Työeläkeyhtiöiden hoitokulut rahoitetaan eläkevakuutusmaksussa perittävällä hoitokustannusosalla. Mikäli hoitokulut alittavat hoitokustannusosista kertyneen

tulon, syntyy eläkeyhtiölle hoitokustannustulosta, joka palautetaan kokonaisuudessaan asiakkaille asiakashyvityksinä.

– Hoitokustannusylijäämämme viime vuonna oli noin 55 miljoonaa euroa, mikä oli 25 miljoonaa enemmän kuin vuotta aiemmin. Kustannustehokkuus alentaa suoraan asiakkaidemme työeläkemaksuja ja parantaa tältä osin työeläkejärjestelmän rahoituksen kestävyttä, Klemelä sanoo.

Kustannustehokkuus on hänen mukaansa osoittautunut tärkeäksi kilpailutekijäksi eläkeyhtiöiden välillä.

– Tehokkuutta parantamalla voimme olla kirittämässä koko alaa parempiin suorituksiin. Eläketurvan kustannustehokas hoitaminen on vastuullisuutta, joka hyödyttää asiakkaita ja koko yhteiskuntaa.

Liikekulut vertailussa

Lehtemme taulukossa aukeamalla sivulta 16 lähtien on esitetty työeläkevakuutusyhtiöiden kokonaisliikekulut ja niiden jakauma. Kevan tehokkuutta kuvaava kokonaisliikekulujen osuus on kerrottu sivun 15 avainlukutaulukossa. Lähempiä tietoja saa tutustumalla verkossa Telan kokoamiin tilinpäätöstietoihin ja Eläketurvakeskuksen tilastotietokantaan.

Koronan vuoksi asiakashyvityksistä sulaa enin osa

Koko kevään jatkunut koronatilanne kurjistaa yritystoimintaa. Tilanteen helpottamiseksi työnantajan työeläkemaksuja on alennettu väliaikaisesti 2,6 prosenttiyksiköllä. Työeläkeyhtiöt eivät voi maksaa asiakashyvityksiä maksunalennuksen voimassaoloajalta. Alennus on

voimassa loppuvuoden (1.5.–31.12.) ja koskee tuona aikana maksettuja työntekijän eläkelain (TyEL) alaisia vakuutettuja ansioita.

Ensi vuonna keväällä 2021 asiakashyvityksenä jaettava määrä jää kolmannekseen normaalista.

Varman Pekka Pajamo: Tehokkuutemme näkyy asiakashyvityksinä

Junnu Lusa

ELÄKEYHTIÖ Varman talousjohtaja **Pekka Pajamo** mainitsee, että kokonaisliikekulujen hallinta, prosessitehokkuuden kehittäminen ja hyvien käytäntöjen aktiivinen hyödyntäminen ovat tehokkaan toimeenpanon peruselementtejä.

Tämä pätee Varmaan, mutta myös kaikkiin muihinkin työeläkeoimijoihin.

– Tehokas toimeenpano koituu luonnollisesti koko eläkejärjestelmän hyväksi, Pajamo sanoo.

Varmassa Pajamon mukaan hoitokuluttehokkuu-

den parantamisen taustalla on aina tehokkaiden ja modernien työtapojen ja -menetelmien käyttöönotto. Tätä he tekevät Salmisaassa järjestelmien ja palveluiden jatkuvan kehittämisen metodilla.

– Hyvä tehokkuus yhdessä vahvan vakavaraisuuden kanssa koituu asiakkaittemme hyväksi parhaina asiakashyvityksinä, hän sanoo.

Pekka Pajamo
Talousjohtaja, Varma

Elon Sarianne Kirvesmäki: Asiakas hyötyy lopulta

Matti Immonen

ELON talousjohtaja **Sarianne Kirvesmäki** korostaa eläkevarojen sijoitustuottojen merkitystä. Sijoitustuotoilla katetaan sijoitustoiminnan hoitamiseen käytetyt kulut ja tämän jälkeen jäljelle jäävästä osuudesta osa siirretään eläkerahastoihin.

– Sijoitustuottojen ansiosta osa eläkemenosta voidaan näin ollen kattaa rahastoista, jolloin työntekijöiltä perittäviä työeläkemaksuja ei tarvitse nostaa kohtuuttoman korkeiksi, hän sanoo.

Kirvesmäki mainitsee, että työeläkeyhtiössä sekä toiminnan tehokkuus että yhtiön vakavaraisuus hyö-

dyttävät asiakkaita alemmina vakuutusmaksuina.

Lisäksi hän painottaa, että työeläkkeiden hoitaminen kustannustehokkaasti on vastuullista toimintaa, joka näkyy asiakkaalle parempina asiakashyvityksinä sekä laadukkaina palveluina.

– Kustannustehokkuus haastaa kohdentamaan panostuksia oikein sekä kehittämään omaa toimintaamme asiakkaita huomioiden.

Sarianne Kirvesmäki
Talousjohtaja, Elo

Veritaksen Tommy Sandås: Fuusio lisäsi tehokkuutta

Veritas

VERITAKSEN ja Pensions-Alandian sulautuminen viime vuoden alussa lisäsi Veritaksen talousjohtaja **Tommy Sandås**in mukaan merkittävästi toimeenpanon tehokkuutta. Hän toteaa, että hajautetussa toimeenpanossa myös eläkeyhtiöiden keskinäinen kilpailu tuo tehokkuutta toimintaan.

– Tehokkuuden paraneminen ja työprosessien sujuvuus vaikuttavat kokonaiskustannusten lisäksi myös palvelun laatuun, hän sanoo.

Yrittäjien ja pk-yritysten eläkevakuuttajana Veritas panostaakin henkilökohtaiseen asiakaspalveluun.

– Tiedämme, että tarve neuvonnalle on kohderyhmässämme keskimääräistä suurempi. Koronan aiheuttamissa poikkeusoloissa asiakasyhteydenottojen määrin kasvuna tämä näkyy selvästi, Sandås sanoo.

Tehokkuuden tuomat kustannushyödyt kasvattavat Sandås in mukaan TyEL-asiakkaille maksettavia asiakashyvityksiä. Hän painottaa, että tehokkuutta ei haeta asiakaspalvelua heikentämällä.

Tommy Sandås
Talousjohtaja, Veritas

Kevan Tom Kåla: Hyötyjänä viime kädessä veronmaksaja

Mikael Ahlfors

HAJAUTETUN työeläkejärjestelmän hyväksyttävyyden yksi kulmakivi on toimeenpanon tehokkuus. Julkisen sektorin eläketurvan toimeenpanon osalta Kevan talousjohtaja **Tom Kåla** toteaa, että heillä kokonaisliikekulut suhteutettuna maksettuihin eläkkeisiin tai kerättyihin eläkemaksuihin ovat eläkeoimijoiden pienimmät.

– Tehokkuudestamme hyötyy koko julkinen sektori ja viime kädessä myös veronmaksajat, Kåla sanoo.

Hän kuitenkin huomauttaa, että julkisen sektorin eläkejärjestelmässä ei ole TyEL-järjestelmän kaltaisia asiakaspalautuksia työnantajille.

– Toiminnan tehokkuuden tuomat rahalliset hyödyt jäävät eläkevastuurahastoon ja hyödyttävät siten kaikkia nykyisiä ja tulevia asiakkaita. ■

Tom Kåla
Talousjohtaja, Keva

Työeläkemenosta valtaosa kohdentui VANHUUSELÄKKEISIIN

Viime vuonna työeläkemenot olivat 28,8 miljardia euroa. Niistä valtaosa, 88 prosenttia, eli reilu 25 miljardia euroa kohdistui vanhuuseläkkeisiin.

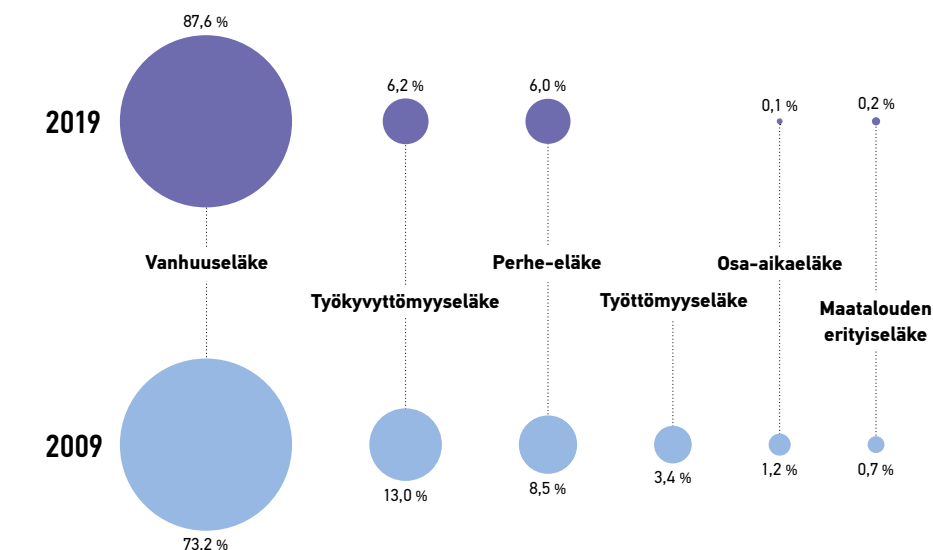
TEKSTI TIINA PALOTIE-HEINO

Vanhuuseläkkeiden lisäksi muita eläkkeitä maksettiin huomattavasti vähemmän. Työkyvyttömyyseläkkeitä 1,8 miljardin euron verran ja perhe-eläkkeitä 1,7 miljardia euroa. Maatalouden erityiseläkkeitä maksettiin vielä 46 miljoonaa ja osa-aikaeläkkeitä 18 miljoonaa euroa.

Yli 25 miljardin euron vanhuuseläkemenot sisältävät osittaiset varhennetut vanhuuseläkkeet. Kaikkiaan niitä maksettiin 206 miljoonan euron verran eli enemmän kuin maatalouden erityiseläkkeitä tai osa-aikaeläkkeitä. Työuraeläkkeitä maksettiin vain neljännemiljoona euroa.

KYMMENEN VUOTTA SITTEn eli vuonna 2009 tilanne oli hieman toinen. Vanhuuseläkkeet olivat silloinkin suurin menoerä, mutta osuus kaikista työeläkemenoista oli 73 prosenttia.

Työkyvyttömyysmenojen osuus puolestaan oli kaksinkertainen (13 prosenttia) nykyiseen verrattuna. Myös perhe-eläkkeiden osuus oli nykyosuutta suurempi, runsaat kahdeksan prosenttia.

Vielä vuonna 2009 maksettiin myös huomattava määrä työttömyyseläkkeitä. Niiden osuus oli runsaat kolme prosenttia eläkemenoista. Osa-aikaeläke oli kymmenen vuotta sitten suosittu eläkelaji ja sen osuus menoista oli runsaan prosentin.

MUUTOKSET ELÄKEMENOISSA kertovat muutoksista eläkkeensaajissa ja eläkkeiden tasoissa. Vanhuuseläkettä saavien määrä on kymmenessä vuodessa kasvanut lähes

350 000 henkilöllä. Samaan aikaan maksettujen vanhuuseläkkeiden keskimääräinen taso on noussut reaalisesti lähes 200 eurolla.

Työkyvyttömyyseläkeläisten määrä puolestaan on laskenut 83 000 henkilöllä. Perhe-eläkkeen saajien määrä on myös vähentynyt, 20 000 henkilöllä. Työttömyyseläkettä maksettiin kymmenen vuotta sitten yli 40 000 henkilölle ja osa-aikaeläkettä lähes 30 000:lle. ■

Liitteen asiantuntijat

KIMMO
KOIVURINNE
Analytiikko, Tela

TIINA PALOTIE-HEINO
Tilastopäällikkö
ETK

EEVA PUUPERÄ
Kustannustenjaon
asiantuntija, ETK

MAIJA SCHRALL
Tilastosuunnittelija
Tela

TOIMITUS: Anne Iivonen, Eläketurvakeskus
ULKOASU: Markku Laitinen, Aste Helsinki Oy
VALOKUVAT: Eläkelaitokset
JULKAISIJAT: Eläketurvakeskus ja Työeläkevakuuttajat TELA ry
Tilinpäätöslite ilmestyy 1.6.2020 painatussa Työeläke-lehdessä ja Työeläkelehti.fi-verkkolehdesssä.
Liite saatavilla myös pdf-muodossa Etk.fi- ja Tela.fi-verkkopalveluissa.

